

Gondolatok a boldogságról

Anatole France:
A legnagyobb jótevőnk

Augustinus:
A boldogságról
Benned mérem, lelkem, az időt

Buddha:
Tanítása a boldogságról
A boldog középútról

Erasmus:
A balgaság az élet fűszere

A boldogság hiedelem kérdése
Dicsérni önmagammat
Tudatlanul élni

Fontenelle:
Áldozatok

Gracián:
A csodaember
A halhatatlanságról
A magamutogatás tudománya
A mértékről
Arról, aki nem remél és nem vágyakozik...
Az érettségről
Boldogíts másokat!
Éljünk a mában!
Legyünk szentek!
Na becsüld le a bajt!
Ne éljünk gyorsan
Önismeret és érdek

Hamvas Béla:
A zöld filozófiája
Boldogság
Hétköznapi mitológia
Ünnep és közösség

Hermann Broch:
Játék

III. Frigyes:
Intelem

Kierkegaard:
Bevált jó tanácsok
Vágyakozás a boldogság után

Kleanthész
mondja, és hisz is benne

Léautaud:
A boldogságról

Márai Sándor:
A szomorúságról
Arról, hogy a dolgokat meg kell várni

Marcus Aurelius:

A benned trónoló istenségről

A jelenben élni

Egymás kedvéért születünk

Test, lélek, értelem

Montesquieu:

A boldogság embere

Petrarca:

A boldogságról

A dicsőségről

A gazdagságról

A hatalomról

A jobb időkre való várakozásról

A pénzről

Schopenhauer:

Tanács

Seneca:

A boldogságról

A bölcsek boldogsága

A legfőbb jóról

Az erény boldogsága

Labirintus

Stendhal:

Az elérhető boldogságról

Szenvedélyek

Tatiosz:

Ágisz boldogsága

Alászállás

Boldogtalan boldogok

Életművészet

Hinni kell

Mennyek és pokol

Szókratész boldogsága

Tartalékok

Thomas Carlyle:

Az emberi nagyságról

Voltaire:

A boldogságról

A legfőbb jó

* * *

A boldogságról:

Hamvas Béla :
Boldogság

A boldogság az Első Lélek legelső érzése - a boldogság az első tudat, az első emlék, az első tapasztalat, az első gondolat, az első cél. Ez az első érzés-akarat-cél-tudat-gondolat, ez az Első Világ és Első Élet , ami benne lüktet a fáknak és köveknek, a vizekben és a csillagokban, az emberekben és az istenekben. Ez az Első Érzés , amin a világ nyugszik, mint az őskőzet a föld. A Boldogság a világ első érzése, amivel a nemlétből felébredt életet fogadja.

vissza

Augustinus :
A boldogságról

Nem a boldog életre kívánczik-e minden ember? Hol ismerték meg, hogy ennyire áhítják, vagyakoznak rá? Hol látták, hogy ennyire szeretik? Mindenki birtokojja a boldogságot, ám senki sem tudja, hogyan és mennyire. Mondjuk, valaki egyszerűen úgy érzi, boldog - és ő valóban boldog. Másvalaki a boldogság reményében, vágyakozásában érzi ugyanezt - ő másképpen boldog, meg várakozik, és e várakozás több boldogságot hoz szá-

mára, mint amaz embernek, ki nem is reményli ezt a távoli, talán soha be nem köszöntő eszményi pillanatot...

Ki a boldog valójában? Talán nem ragaszkodnánk e megfoghatatlan ámulathoz, ha nem őriznénk róla titkokat a lelkünkben. Ime a neve: boldogság . De mit jelent e szó neked s nekem? Nem a szó csengésében találjuk-e meg örömeinket? Hisz jelentése ott van az emlékeinkben. Ha pedig ott van, talán már valamennyien lehettünk boldogok. Ha létezne közös nyelv, amelyen megkérdehetnénk a világ összes emberétől, hogy akarnak-e boldogok lenni, ők minden habozás nélkül - hála emlékeiknek - igennel válaszolnának...

Hallom balgaságom zümmogését, mely tétovázni, habozni késztet. És emlékeimből előcsalogatok egy képet, a boldogságét, és mondom:

- Ne hallgass a hangra, mely a földre ránt, engedd, hogy vagyaid elenyészenek.

Magamból indult e háborgás magam ellen. Kinlódva evesedtem, fáradtan lihegtem. Forgolódtam és hánykolódtam bilincseim közt, bárcsak lepattanának rólam abroncsaim. Befelé mondogattam:

- Közel állok a célhoz: a boldogsághoz - és bilincseim kioldódtak.

vissza

Tatiosz:

Boldogtalan boldogok

Ha a boldogságot kutatod, belül keresd, emlékezeted roppant nagy csarnokában. Itt tied az ég, a föld, a tenger, a csillagok. Itt találkozatsz önmagaddal. Csak egyetlen egy nem lehet a tied: a perc, amelyet elfeledtél. Amire nem emlékszünk, már

nem a miénk...

Az emberek bebarangoják a világot,
megcsodálják a hegyek égre meredő
csúcsait, a tenger egekig ívelő hullámain,
a folyók félelmetes kanyargásait, az óce-
án végtelenjét és a csillagok semmibe
tűnését. Csodálnak, miközben elfelej-
tenek emlékezni. Boldogtalan, aki emlé-
keire ügyet sem vet, és boldog ezek
szerint csak az lehet, aki emlékezni
képes.

vissza

Seneca:

A boldogságról

A tetőpontra az jut, aki tudja, minek
örüljön, aki boldogságát nem tette má-
soktól függővé, aki nem nyugtalankodik,
aki bizik önmagában...

Hát tanulj meg örülni! De ne hidd,
hogy a reményeket s a legédesebb mu-
ltságokat hiábavalónak tartom, s ezzel
megfosztalak az élet kínálta gyönyö-
rűségektől. Ellenkezőleg. Azt akarom,
hogy sose légy szűkében a vidámságnak,
hogy házadban mosoly fakadjon, s ha ott
terem, tebenned lakik. Más vigasságok
nem töltik el a szívet valódi örömmel,
csak homlokod ráncát simítják ki futó pil-
lanatokra...

Hidd el, az igazi boldogság komoly
dolog. Vagy azt képzeled, hogy bárki
képes derűs arccal - ahogy mostani
aranyifjaink mondják - „feldobottan”
megvetni a halált, ajtót nyitni a szegény-
ségnek, elszenvetni a fájdalmakat és
elhajítani az élvezeteket? Aki ekképpen
gondolkozik, boldog, de nem igazán.
Neked másmilyen boldogságot kívánok:
olyat, amelyik sosem hagy el, ha egyszer
megtaláltad a forrását.

Ami könnyen elérhető, az a felszí-
nen csillog; ami érték, olykor fénytelen,

és a mélyre kell ásni érte. Amiben a sokaság élvezetét leli, sivár és illanó gyönyörűséget kínál. Amiről én beszélek, az a felszínről nem látható, és bensődben derül.

Szórd szét, ami csillog, az igazi jóra vesd tekinteted: örülj a magadénak. Hogy mit jelent ez? Téged és éned legszébb részét. Még ez alkalmi testet, a köntöst - bár nélküle semmi nem történhetne meg - csupán szükségesnek, mint fontosnak tartsd. Hiú gyönyöröket táplál, illanó örömöket, melyek könnyen átcsaphatnak szomorúságba, emésztő bánatba. A gyönyör a fájdalom szakadékaiba zuhan, ha nem ismer határt. Ám megfékezni nehéz azt, mit korábban jonak hittél. Az igazi jóra kockázat nélkül vágyódhatsz.

Szeretnéd tudni, honnan ered? Ha szándékaid becsületesek, cselekedeteid helyesek, lelkiismereted nem zúgolódik, és megtagadod a véletlen ajándékait - akkor egyenes gerinccel járhatsz az úton, azon az úton, amit életnek nevezünk... Kevesen járnak az utat az út természeté szerint. Inkább a saját természetüknek hódolnak, s mint a folyó árával tovaúszó holmik sodródnak egyik partról a másikra...

„Rosszul él, aki mindig csak élni kezd” - mondja Epikurosz.

„Miért?” - kérded joggal.

Mert senki sem gondolkodik akkor, amikor éppen csak belefog az életbe. Tartsd ezt szem előtt: gondolkozz és élj!

vissza

Marcus Aurelius:

A benned trónoló istenségről

Ha embertársaid tettei helyesek, nem kell

zúgolodnod. Ha helytelenek, világos, hogy öntudatlanul cselekszenek így. Mert minden lélek akarata ellenére mellőzi az igazat, nemkülönben az embertársai iránti méltányosságot.

A jó ember sajátsága, hogy elfogadja mindazt, amit a sors neki szánt, nem mocskolja be a bensejében trónoló istenséget - az észet -, és nem dúlja fel nyugalmát csalóka képzetek özönével, hanem megőrzi szívét derűsnek, alázattal jár az Isten nyomdokain, nem vétve szóval az igazság, cselekedettel az igazságosság ellen.

Befelé nézz, bensődben fakad fel a jónak forrása, s ha szüntelenül mélyíted azt, szüntelenül buzog! ... Amelyik pillanatban csak akarsz, visszavonulhatsz önmagadba!

Az ember számára semmi sem jó, ami őt nem teszi igazságossá, meggondolttá, férfiassá, szabaddá, és semmi sem rossz, ami nem teszi a mondottak ellenkezőjévé... Egyáltalán ne elmélkedj többé arról, hogy milyennek kell lennie a jó embernek, hanem légy olyanná!

vissza

Gracián:

A halhatatlanságról

Engedélyezz magadnak megbocsátható botlásokat. Egy kis gondatlanság olykor a képesség legjobb ajánlólevele. Az irigység törvényszéke előtt az nyeri meg a pert, aki hibásabb. Aki tökéletes, azt a bűntetlenség bűnével vádolják, s mert tökéletes, elmarasztalják. A gáncs villám módjára csap le az ormokra. Hagyd Homéroszt aludni, színlelj némi hanyagságot - tehetségben, batorságban, de sohasem bölcsességben -, hogy megnyugtasd a rosszindulatot. Dobd oda

köpenyed az irigység bikájának, hogy
megmentsd halhatatlanságodat.

vissza

Erasmus:
A boldogság
hiedelem kérdése

Tévedni nagy szerencsétlenség! - mondogatják. Dehogyis! Nem tévedni az igazi szerencsétlenség. Vannak, akik azt állítják, hogy a boldogság a tényektől függ. De tévednek: attól függ, hogyan fogjuk fel a tényeket. Mert az emberi élet oly bonyolult és annyira homályos, hogy tisztán szinte semmit sem látni. (Igy tarják az „akadémikusok” is, a legkevésbé rátarti bölcsek.) Végtére is úgy áll a dolog, hogy az embert oly fából faragták, hogy a látszat, a hamis jobban megragadja, mint az igaz valóság.

Ha erre nézve bizonyítékot óhajtasz, térj be egy templomba, mikor prédikálnak. Ha komoly a téma, a nyáj unatkozik, egyesek ásítoznak, mások megszunyókálnak is. Ha a szájaló (nyelvbott) volt csak, szavalót akartam mondani) vénasszonyos mesébe kezd, az alvók fölébrednek, es áhítattal hallgatják a pásztor történetét. Innen ered, ha egy szent alakját költői módon festik le, vagyis körülötte több a mese, azt buzgobban tisztelik. Így volt ez Szent Györggyel, Szent Kristóffal, Szent Borbálával - Szent Péter, Szent Pál és Krisztus kárára.

Olcsón hozzájuthatunk a boldogsághoz. Hiedelmeket könnyen magáévá tesz az ember. Olykor ezek adják az élet legfőbb örömeit...

Mondjuk, valaki bűdös sózott halat eszik, míg mások meg a szagát sem állják, a halevőnek a bűz mégis ambróziá-

nak tűnik. Mi hiányozhat neki hát a boldogsághoz? És ha valakinek ritka rút a felesége, de az ő szemében versenyre kel a milói Vénusszal is, vajon neki mi más jelentené a boldogságot?...

Nincs különbség balgák és bölcsék között, vagy ha van, az a balgákat dicséri. Először is, mert a boldogság nagyon kevésbe kerül nekik: egy parányi képzelőerőbe; másodsor pedig: gyönyörűségüket számtalan emberrel képesek megosztani.

vissza

Hamvas Béla:
A zöld filozófiája

Az emberi világ nagy szava: a szeretet...

Másik nagy szava: a boldogság. A boldogság sohasem közös...

Mindenki a maga számára boldog, ahogy mindenki a más számára szeret. Ezért a boldogsággal a magány jár együtt, ahogy a szeretettel a közösség. A magányos ember nem tudja, mit jelent szeretni. Nem kívánja a közösséget. Nem akar együtt élni. Eletének értéke: a boldogság.

Persze a világ nem csak ezt a két szót ismeri. A Szeretet és a Boldogság mellett ott van: a Tudás, a Szépség, a Hatalom, a Béke, a Szenvedés. A lét tele van nagy szavakkal, ahogy tele van lelkekkel, és minden léleknek megvan a maga nagy szava.

Az Első Lélek az érzésfőlötti érzésben él, abban az örömben és gyönyörűségben, amely a legelső, s amely mélyebb, mint a szeretet, mélyebb, mint a szenvedés, mélyebb, mint a tudás, a szépség, a hatalom, mélyebb, mint a béke - olyan mélyen van, hogy oda könny nem ér le soha: a Boldogság ez, amelyből az istenek születtek.

Elég, ha egy ember Beethoven IX. szimfóniájára gondol, Schiller Örömdójára és Dionüszoszra. Elég, ha az ember arra gondol, bogy miképpen rohannak ma a tőzsdére, színházba, könyvekért, multságba, sportba egyetlen csöpp örömért. Elég, ha az ember elgondolja, hogy miképpen házasodnak, szerelmesek, barátkoznak, harcolnak, játszanak egy percnyi boldogságért. A modern ember törekvése: öröm és boldogság.

[vissza](#)

Schopenhauer:
Tanács

Hogy ne legyen nagyon boldogtalan az ember, a legbiztosabb szer, ha nem kívánja, bogy nagyon boldog legyen.

[vissza](#)

Montesquieu:
A boldogság embere

Rendszerint a vágyainkat követjük: hegynek fel, völgybe le, ahová a szél sodor. Nem megyünk, hanem vitetjük magunkat, miként a faág, amely (úszik az árral. Hol szelíden, hol vadul - mindig a víz természete szerint. Két nézet között lebegünk: mindennap új szeszély! Semmit sem akarunk szabadon, semmit teljességgel, semmit állhatatosan. És ezt nevezzük boldogságnak!.

Ha csak boldogok akarnánk lenni, az könnyű dolog volna; ámde boldogabbak akarunk lenni a többieknel, s ez bizony csaknem mindig nehéz, mert a többieket boldogabbnak véljük annál, amilyenek valójában.

vissza

Marcus Aurelius:
Test, lélek, értelem

Az emberek alig tudják, mit jelentenek ezek a szavak: test, lélek, értelem. A test érez, a lélek lát, az értelem gondolkodik. De a jó embernek van meg néhány roppant tulajdona: a szelíd nyugalom, az illendő alázat, a derű és az igazságos cselekedet.

Érez, ha érezni, és lát, ha látni kell, gondolkodik, ha értelmét teszi próbára az élet, de bölcs megnyugvással fogadja, ami a sors rendeléséből neki jutott. Semmi nem nyugtalanítja, beszédében igazmondó, cselekedeteiben igazságos. Mikor a világ félreérti, ő akkor is derűsen él, nem neheztel senkire, és nem tér le arról az ösvényről, amely az élet céljához, az igazi boldogsághoz vezet...

Mint ahogy az orvosok kéznél tartják a műtéthez szükséges eszközeit, úgy te is mindig tartsd kezéd ügyében isteni és emberi tulajdonságaidat. Mindenben - még a legcsekélyebb dologban is - úgy járj el, hogy ne feledd: a kettő kapcsolatban áll egyréniséssel. Mert semmi emberi dolgot nem intézhetsz el jól, hogy ne hivatkoznál az istenire. Ugyanez áll megfordítva is...

Szeretnéd megtalálni a boldogságot? Ha követed a józan ész szabályait, ha buzgón, határozottan, békés lélekkel azt teszed, amit a pillanat kíván, ha sem jobbra, sem balra nem téved el tekinteted, ha nem nézel maszkok után, és cselekedeteid összhangban állnak a természettel, ha minden szavad a hősi időket felidéző igazság jegyében születik, ha semmit sem vársz, és semmitől nem remegsz, ha megörzöd lelked és szellemed tisztaságát- akkor biztos lehetsz benne,

megtalálod, amire annyira áhítottál: a boldogságot. Ebben senki meg nem akadályozhat.

vissza

Gracián:
Arról, aki nem remél és
nem vágyakozik...

Legyen kívánnivalód. Enélkül boldogságodban is szerencsétlen leszel. A test lélegzik, a lélek vágyakozik. Ha mindent megkapnál, kiábrándulnál a már megszerzettből, és még többre áhítanál. Mert kell a léleknek, akár az értelemnek, egy kis megszerezni való, ami elteti a vágyat és a reményt. A boldogság csömöre halálos.

Az igazi boldogság eltet és reméltet. Amikor kiégnek a vágyak, velük pusztul a boldogság ígérete is. Aki már nem remél, aki már nem kíván, annak félnivalója is akad. Boldogtalan boldogság az övé. Ahol a vágy végződik, ott kezdődik a félelem.

vissza

Tatiosz:
Szókratész boldogsága

Szókratész, a görög bölcs magas erkölcsi elveket hirdetett, és azok szerint élt mindhalálig, szerényen és igénytelenül. Még cipőt sem hordott, mezítlen lábakkal róttá Athén utcáit. Naponta betért a Plákára, hogy gyönyörködjek a sok színes áruban.

Alkibiádész megkérdezte egyszer, hogy minek teszi ezt. Szókratész így válaszolt:

- Azért járok a Plákára, hogy meg-

nézzem mindazt, ami nélkül tökéletesen boldog vagyok. Birtoklás, szerzés, hírnév és dicsőség, amire vágytok - ezért nem találjátok meg a boldogságot. A boldogság nem azt jelenti, hogy valamit megszerezünk hanem azt, hogy tudjuk, mire nincs szükségünk.

vissza

Seneca:

Az erény boldogsága

Epikurosz azt tanítja: az erényes ember boldog, mert a boldogságát az erényből fakadó gyönyörteljes érzés teremti. Meg azt is állítja: nincs boldogság gyönyör nélkül. Utána pedig: az erény boldogít, de nem tesz teljesen boldoggá.

Hogyan lehetséges ez? Én még nem jöttem rá. Hisz a boldog életnek mindene megvan, ami a boldogsághoz kell; vagyis a boldog élet egyszerre boldog és a legboldogabb....

Ha megnevezel valakit, aki másoknál boldogabb, akkor meg tudsz nevezni a boldogabbnál még boldogabbat. De a legfőbb jónál jobbat nem ismerek, fölötte nincs már több lépcsőfok.

A boldog ember - az erény embere, és higgy Epikurosznak: aki erényes, az valóban boldog. Az erény nem fokozható, nincs jó erény és jobb erény. Egyetlen erény van: az erény. Erényed feljogosít: élj boldogul!...

vissza

Erasmus:

Tudatlanul élni...

A Balgaságnak köszönhetjük az élet javait is. Az mind semmi, hogy nekem köszönhetitek az élet kútforrását, bebizonyítom nektek, hogy én ajándé-

kozom az élet minden édességét.
Minek nevezzük az emberi életet, ha
elvesszük belőle az édes élvezeteket?
Hallom, tapsoltok. Tudhattam volna,
hogy nem akad köztetek egy bölcs sem,
helyesebben egy balga, ki ne volna egy
véleményen velem. Még a sztoikusok
sem vetik meg az élvezetet, bár szor-
galmasan szapulják a tömeg előtt, pusztán
azért, hogy a többieket elriasztva
maguk bővebben élhessenek vele.
De mondjátok meg nekem: van-e az
életben vidámabb, derűsebb, bájosabb,
ízesebb, kellemesebb, csodálnivalóbb
az élvezetnél? Ő az élet sava-borsa, a
Balgaság fűszere. Még a jó öreg Szophoklész is,
akit nem magasztalhatunk
eléggé, ily dicséretet zeng róla:
„Tudatlanul élni mily gyönyörteli.”

vissza

Petrarca:
A boldogságról

Öröm: Boldog vagyok.
Ész: Ezt mondta magáról a nagy
Pompeius is, mikor orgyilkosai karddal
támadtak rá. Pedig valljuk meg, soha
nem volt boldog, még akkor sem,
amikor a legboldogabbnak tűnt, amikor
élete ragyogó fényben pompázott.
Öröm: Boldog vagyok.
Ész: Boldog vagy, miközben úgy
élsz, mint az otthontalan vándor, a kü-
lönös távfutó. A rögzös utat végigjárva
valóban az lehetnél, ha közben ezer
veszély nem térítene el utadról...
Öröm: Lelkem azt súgja: én mégis
boldog vagyok.
Ész: Jól tudom, miféle boldogságról
beszélsz, de csak ámítod magad. Miként
a költő írja: a boldogság - nyomorúság.
Azt mondod, lelkedben érzed a ká-
rázatot, de ez meg nem igazi boldogság,

a neve is mutatja: képzelet, fantázia, de út lehet az igazi boldogság felé. Nem titkolom csodálkozásomat, amikor a boldogság ígézetében ringatod magad. Az emberek sok dologban bölcsen látnak, de ha boldogságról esik szó, szemüket fátyol fedi. Vélt boldogság az övéké, mert azt hiszik, hogy dolgok embert boldoggá tehetnek. Nem akarnak tudni róla, hogy amijük van, az ingatag és mulékony. De vannak mások, akiknek az erény jelenti a boldogságot. Magam sem tagadom, hogy ők közelebb állnak hozzá, de életük örökös harc: az erény és a kísértések harca. Sajnálom őket, mert tévelyegnek, hisz biztonság nélkül nincs boldogság.

Öröm: Én mégis úgy látom, hogy boldog vagyok.

Ész: Már válaszoltál is magadnak. Ha a tévedés boldoggá tenne, kevés ember volna boldogtalan. A tévedés szülte öröm hamis és kurta. Csak az igazság szilárd. A tévedés: füst és árnyék, mely kezedből elillan. De eljön majd a kor, mely az árnyakat elhajtja, s a leplet lerántja a hamis örömökről, véget vet az ábrándoknak, és megmutatja a boldogság valódi értékét...

vissza

Buddha

Tanítása a boldogságról

- Így érvel az ostoba: ez a föld az enyém, ezek itt az én gyermekeim. Ime minden együtt van, hogy teljes legyen a boldogságom - mondta Buddha a tanítványainak.

Hallgatói megkerdezték:

- Miért ostoba az efféle gondolkodás?

- Mert aki ezt mondja, az azt sem érti, hogy még ő maga sem a saját tulajdona. Valójában semmit sem birtok-

lunk, csak őrizzük egy ideig. Aki képtelen a dolgokat továbbadni, azt a dolgok birtokolják. Bármilyen legyen a kincs, úgy tartsd a kezében, mintha vizet markolnál. Ha a tenyeredbe zárod, összenyomod; ha magadhoz láncolod, a lényegtől fosztod meg. Tartsd szabadon, és örökre a tied marad. Ez az igazi boldogság!

vissza

Hamvas Béla
Ünnep és közösség

Mintegy száz évvel ezelőtt néhány költő és gondolkodó elkezdte hirdetni, hogy a lét szenvedés. A tanítás régi volt és meglepő. Az elsők, akik erről beszéltek:

Byron, Leconte de Lisle, Schopenhauer, Poe, Kierkegaard, Baudelaire azt mondták, amit az őskínaiak, a hinduk, egyiptomiak, görögök, őskeresztények. A tanítás hamar terjedt, és az életörömfelfogást rongyokra tépte. Ma már nagyobbára mindenki tudja, hogy semmi okunk sincs az élet szép, igaz, jó, nemes és vidám voltában hinni.

A dolog nem azon múlik, hogy arckunk megráncosodik, mint ötezer éve a kínaiaké; nem attól, hogy a boldogság használt el bennünket; szemünk megtörik, agyunk elfárad, gerincünk meghajlik, elkezdünk unatkozni, magunkra maradunk és meghalunk, mint a görögök, hinduk, régi keresztények.

Az öregasszony csontos, bütykos, aszott, száraz, remegő keze nem azért ilyen, mert sokat dolgozott. A kéz az öröm után nyúlt. Arc sosem tud ilyen megrendítően és megsemmisítően őszinte lenni. A kéz I áttán a világ legoptimistább I énye is megszépén. Végül mindnyájunk keze ilyen lesz, ilyen szomorú, fáradt, tanácstalan, elhagyatott, szegény, öreg kéz. Az

egyetlen, amit az ember tehet, mint Dosztojevszkij, leborul előtte és nyög: nem előtte, hanem az egész emberiség szenvedése előtt!

Amikor mintegy száz évvel ezelőtt újra észrevették, hogy az élet szenvedés, semmi egyebet nem vettek észre, mint az öregasszony kezét. S a helyzet azóta csak annyiban változott, hogy az emberiség egy része kitart az optimizmus mellett. Mindenekfölött ragaszkodik annak I. átszatához, hogy az élet öröm...

A legenda beszéli, hogy nagy bölcs addig imádkozott, amíg elérte, amit kívánt: a mennyországba léphetett az üdvözültek közé. Teijes napot tölthettek itt a boldogok között, napkeltétől napnyugtáig élhettek ellziumi életet. Az első bölcs az élményt nem bírta el, és belehalt; a második elméjében megzavarodott; a harmadik az élményt magába zárta, őrizte élete végéig, s a megszerzett boldogságot magának tartotta meg. Csak a negyedik bölcs távozott egészségesen és épen, mert a látottakat arra használta fel, hogy azon, aki hozzáfordult, segítsen. A szenvedés köréből mindenki szabadon kiléphet, ahogy tud, és a boldogságot elérheti. De azoknak, akik az üdvözültek világát megismerik, negyedrész a nagy élményt nem tudja elviselni, és belepusztul. Mindennap látni olyan embert, aki a mennyország kapujában összeesett és meghalt. A másik negyedrész megkótyagosodik. Ilyen fanatikus bolondot is látni eleget. A harmadik negyedrész a boldogságot magába zárja és önmagának tartja meg, és nem ad belőle másnak...

A boldogságot csak a negyedik bölcs bírta el. Mert a gazdagságot, örömet, tehetséget meg szabad szerezni, de jaj annak, aki hozzá nem elég erős. Egyrésze belehal, egyrésze esztét veszti, egyrésze a kincset magába ássa, és sen-

kinek sem ad belőle. Az ellziumi kertek
fénye benne sötétséggé változik. A
boldogságot csak az bírja el, aki elosztja.
A fény csak abban válik áldássá, aki
másnak is ad belőle...

Amit szerzel, amit elérsz, amit tudsz,
amit átélsz, osszad meg. Az egész világ a
tied. Szabad vagy a kövektől az éterig.
Ismerd meg, hódítsd meg, senki se tiltja,
de jaj neked, ha magadnak tartod. Ami-
ből másnak nem adsz, legyen az arany,
iszappá válik; legyen szent fény, átokká
válik; legyen gyönyör, halállá válik...

vissza

Marcus Aurelius:

Egymás kedvéért születünk...

Légy szerény és megfontolt, életed le-
gyen a biztosíték ehhez. Ha már rájöttél,
mi az élet célja, aszerint élj, hogy ben-
sődnek megfelelj; lényegtelen, mit
gondolnak felőled. Érd be azzal, hogy
hátralévő napjaidat - bármennyi van
még hátra - éned belső parancsának
megfelelően morzsolod le...

Annyi tévelygés után végre rájöttél,
hogy a boldogságot meg nem lelheted a
gazdagságban, a hírnévben, az élvezet-
ben, de a képmutató szeretetben sem.

Hol lakik hát? Az emberi természet
megkívánta tevékenységben, a rossz
dolgok megváltoztatásában, a szív meg-
elégedettségében, az értelmes és ér-
zelmes kapcsolatokban...

Ha sorsod valakivel összekötöd,
tudd, bogy mit vall az az ember a jóról és
rosszról. Amint nem veheted rossz né-
ven, hogy a fügefa fügét terem, így azon
sem szörnyülködhetsz, ha az emelkedett
lélek a jóra, a romlott pedig a gonosz-
ságra hajlik... Mégse vádolj senkit! Ha
teheted, igazítsd helyre mások hibáját; ha
nem teheted, fogadd el őket olyannak,

amilyenek. Míg tőled függ, amit teszel,
magad felelsz érte. Ha mástól függene,
kit vádolnál? Az atomokat vagy az is-
teneket?

Minden lény valamire született: az
ember, az ökör, a szőlő és a kő is tudja a
maga szerepét. Emberrel semmi nem
eshet meg, ami nem emberi; ökörrel,
ami ökörhöz, szőlővel, ami szőlőhöz,
kőhöz, ami kőhöz nem illik...

Aki nem tudja, mi a világ, az nem
tudja, hol van ő maga. Aki nem tudja,
mire született, az nem tudja, kicsoda ő
tulajdonképpen, és mi a világ.

Másokkal együtt lelegezzük be a
körüöttünk szétáradó levegőt. Az em-
berek egymásért születtek. Vagy formáld
őket, vagy tórd el valamennyit, ha a
boldog élet után sóvárogsz...

vissza

Petrarca
A hatalomról

Öröm: Nagy hatalmasság vagyok.

Ész: Tehát nagy az irigyeid száma is.

Öröm: Töméredek hatalmam van.

Ész: És sok a veszedelem körülöttem.

Öröm : Roppant hatalmú vagyok.

Ész: Fáradalmaid véget nem érnek,
gondjaid kibogozhatatlanok.

Öröm: Sokat megtehetek.

Ész: Amennyiben többet tehetsz
mások ellenében, mások is többet
tehetnek ellenedben.

Öröm: Ez a hatalom csúcsa.

Ész: Ha nagyobb a hatalom, sok
függ Fortunától. Nagy farakásban pusztítóbban dühöng a tűzvész. Nagy bőség
nagy kaput nyit a veszedelem előtt.

Ritkán látsz porig nyomorítva olyant,
aki nem volt előtte nagyon szerencsés.
Ismeretlenségben élő ember nem ismer
veszteséget...

Öröm: Hatalmas vagyok: van házam, katonám, kincsem.

Ész: A valódi hatalomnak erény az alapja. Ha az alapot megrengeted, minél nagyobb az építmény, annál előbb dől romba. Hiába töltöd meg kincssel a házad, hajóhaddal a tengert, ha közben lelkeddel a belső ellenség háborúzik, és végül legyőz. Ha azt akarod, hogy valóban hatalmas légy, fékezd meg belső ellenségeidet: úzd el a haragot, a kapzsiságot, uralkodj kéjvagyadon - és végül győzd le önmagad: hired és lelked igazi ellenségét...

Öröm: Hatalmam kiválóan megszilárdult.

Ész: Ugyan milyen alapon? Homokon? Hullámokon? Szélben? Vagy a Fortuna kerekén, mint hinni szokás? Kérlek, hagyj fel a magadra vállalt okatlan bizakodással: szilárd hatalom nem létezik. Hogy jobban értsd, mire gondolk, hozzáteszem: semmilyen hatalom nem hatalmas.

vissza

Gracian:
Legyünk szentek!

Röviden: legyünk szentek. Ez a két szó mindent elárul. Az erény minden tökély foglalata, minden boldogság középontja. Ki birtokolni tudja, érdemessé lesz a jóra, a boldogságra. Az erény értelmessé tesz, éles eszűvé, okossá, bölccsé, bátorrá, meggondolttá, becsületessé, szerencséssé, rokonszenvessé, igazzá es mindenki szemében naggyá. Három kiválóság szerzi meg a boldogságot: a szentség, az egészség és a bölcsesség. Az erény az ember kis világegyetemének fénylő napja, amelynek felét lelkiismerete alkotja. Ha makulátlan, Istennek, embernek tetsző. Nincs más szeretetre méltó dolog rajta kívül, és

nincs alantasabb az ő hiányánál. A képességet, a nagyságot erénnyel kell mérni, nem pedig szerencsével. Az erénynek nincs szüksége másra, elég önmagának. Az élő szeretetre méltóvá teszi, a holtat feledhetetlenné.

[vissza](#)

Seneca:
Labirintus

Miben tévednek hát az emberek, noha mindannyian a boldog életre vágnak? Abban, hogy a rávezető eszközöket fogadják el helyette, s mialatt keresik, menekülnek előle. Bár a boldog élet lényege a szilárd biztonság és a boldogságba vetett rendületlen bizalom, mégis összegyűjtik az okot a nyugtalankodásra. Az élet csapdákkal teli útján nemcsak viszik ezt a poggyászt, hanem magukkal vonszolják mindenüvé. Így a keresett céltól egyre csak távolodnak, s minél több fáradságot fordítanak arra, hogy elérjék, annál inkább hátrább sodródnak tőle. Miként a labirintusban rohanókkal történni szokott: éppen a gyorsaság bonyolítja bele őket...

[vissza](#)

Tatiosz:
Tartalékok

Mindenből kettőt tartsunk kéznél, ami az élethez kell. Ekkor az életünk is kétszer annyit ér. Két mosolyunk, két kedves szavunk legyen egy helyett; megkettőzött szeretet, türelem, jóindulat az élet mindennapos kellékei. A jóból, a kellemesből tartalékunk legyen, hisz kétszeresen kell azt osztogatnunk. A természet bölcsen gondolkodott az egyről: meg egyet rendelt melléje, hogy törekenységétől meg-

óvja. A férfihez nőt, a nőhöz férfit. Az emberhez embert. A szeretethez szeretetet.

Mindenből kettőnk legyen. Így ha apadna a szeretet, fogyna a türelem, csappanna a jóindulat, ott a tartalék a kezünk ügyében. Tudjuk, hogy hol keressük őket, és boldogságunk is megduplázódik.

[vissza](#)

Stendhal:

Az elérhető boldogságról

A boldogság, amire vagyunk: különféle ellentétes adottságok egysége. Az egyén számára: reménykedés félelem nélkül, cselekvés nyugtalanság nélkül, dicsőség rágalom nélkül, szerelem álhatatlanság nélkül. A képzelet megszépíti azt, amit birtoklunk, és eléri, hogy ne sajnáljuk azt, amit elveszítettünk. Ime: a lehetetlen boldogság. S mi éppen hogy erre vagyunk. Az elérhető boldogság az az állapot, amelyben védve volnánk a nagy szenvedésektől.

[vissza](#)

III. Frigyes :

Intelem

Tanulj meg panasz nélkül szenvedni: ez az egyetlen, amire taníthatlak.

[vissza](#)

Anatole France :

A legnagyobb jótevők

A boldog emberek nem sokat tudnak az

életről. A fájdalom az emberek nagy nevelője. Ő az, aki a művészetekre, a költészetre, az erkölcsre tanította őket; ő az, aki a hősiességet és könyörületességet sugallta nekik; ő az, aki értéket adott az életnek, amikor megengedte, hogy áldozatul ajánljuk fel; ő az a magasztos és jóságos fájdalom, aki a szerelembe beleoltotta a végtelenséget... Nincs nagyobb a világon a fájdalomnál. De ha csakis a fájdalom létezne a földön, nem tudnád megkülönböztetni a boldogságtól, mint ahogy az éjszakának sem volna neve, ha sohasem kelne fel a nap.

vissza

Gracián:

Ne becsüld le a bajt!

Ne becsüld le a bajt, mert kicsi. Sohasem jön magában: bajt bajhoz láncol az élet, miként a szerencse sem jár egymagában. Jó és rossz rendszeren odamegy, ahol már van belőle, mint ahogy az emberek is elfutnak a boldogtalanok elől, úgy szívesen időznek a szerencsések társágában. Még a galambok is - ámbár ártatlanul teszik - a legfehérebb toronyra szállnak. A szerencsétlent minden elhagyja: legelőször önmaga, majd esze, végül a hite is. Ne hívd magad ellen a leselkedő balszerencsét. Egy botlás még nem minden, de könnyen zuhanás lehet belőle, és az még nem a vége: a vége láthatatlan. Mint ahogy nincs tökéletes jó, úgy nincs fenéig rossz sem. Amit az Ég küld, orvosold türelemmel; amit a föld, azt bölcsességgel.

vissza

Erasmus:

A balgaság az élet fűszere

Ideje már, hogy belássátok - Homérosz is így cselekedett, mikor elhagyva az égi planétákat leköltözött a földre -, az én segítségem nélkül nem lesz részetek egy szemernyi boldogságban sem. Láthatjátok, hogy az emberi nem teremője mennyire vigyázott arra, hogy a Balgaság fűszere ne hiányozzék az életből. A sztoikusok szerint: bölcsnek lenni nem egyéb, mint engedni, hogy az ész vezessen bennünket; viszont balgának lenni annyi, mint a szenvedélyek által vezettetni. Ha pedig meggondoljuk, Jupiter bőkezűen osztogatta a szenvedélyeket, bőkezűbben az észnél. Hogy az élet ne legyen szomorú és vigasztalan. Ész és szenvedély úgy viszonylik egymáshoz, mint bolha az elefánthoz. Jupiter az észt a fej egyik kis szögletébe száműzte, a test többi részét pedig átengedte a szenvedélyek otthonául. Aztán rajuk ültetett két dühös tirannust: a haragot és a kéjvagyat. A harag keblünk fellegvárában trónol, láncra veri magát a szívet is, az élet forrását. Nem így a kéjvágy, az ő birodalma hatalmas, hiszen az egész testet az uralma alatt tartja. Hogy velük szemben mennyit ér az ész, azt a mindennapi élet bizonyítja: az egyetlen, amit tehet, hogy rekedtre kiabálja magát, miközben az erény szavát hirdeti fennhangon. De a harag és a kéjvágy túlkiabálják őt, az ész pedig beleun erényébe, és megadja magát.

vissza

Hermann Broch:

Játék

Az élvezet a szépség játéktörvénye, élvhajász, buja, változhatatlan: játék, amelyben eltékozoljuk a szépséget; a valóság határán kezdődik és végződik, ő az, aki elúzi az időt, de nem hozza meg

a boldogságot...

[vissza](#)

Kierkegaard:

Vágyakozás a boldogság után

De mi is a vágy? A költők s a nyelv a „börtön” szót rímeltetik ezzel. Mintha csak az tudna vágyakozni, aki börtönben ül. Mintha az nem ismerné a vágyat, aki szabad. Szabad vagyok. Szabad, mint a madár. Vágyakozom, ha hozzád megyek, vágyakozom, ha távozom tőled, és akkor is vágyakozom, ha melletted ülök. De vágyakozhatunk-e az után, amit birtokolunk? Igen, hisz megtörténhet, hogy a következő pillanatban már nem a miénk. Vágyam örök türelmetlenség. Nincs elég erőm ahhoz, hogy egyetlen pillanatra is távol legyek tőled, mint ahogy szenvedve viselem, ha mellettem vagy, mert elveszíthetlek. S most, hogy ezt kimondtam, már el is veszítettelek. Mert így akarom, mert így lehetsz igazán az enyém: boldogság.

[vissza](#)

Tatiosz:

Mennyek és pokol

A mennyben csak gyönyör van, a pokolban csak siralom. De neked mindkettőből kijutott, hisz a földön élsz, mennyek és pokol között. A sors kettős játékot űz veled: ne varj tőle csak boldogságot, a másik kezében balszerencsét tartogat. A földi lét egyszerre menny és pokol, mégis tudd, hogy sokat ér. Rajtad múlik, melyiket választod. Nyisd ki szemed, tárd ki szíved: ami látható és érezhető, a tied, ha észreveszed... Abból végy, ami kéznél van, mert bánat a szívnek távoli dolgok után vá-

gyódni, kövesd e tanácsom. Élj úgy,
hogy jutalmad méltó legyen az ember-
hez.

[vissza](#)

Gracián:
A csodaember

A csodaemberhez három dolog kell, a
legfőbb Adakozó három nagy ajándéka:
termékeny szellem, mély ítélőképesség,
emelkedett, vidám jellem.
Nagy előny a jó felfogás, de még
nagyobb a helyes gondolkodás. Az ész
ne a hátgerinc vagy az orr viselje, mert
az előbbi szűrő, az utóbbi fennhíjázó.
Húszas éveinkben az akarat, a harminca-
sokban a szellem uralkodik. Ha elértük a
negyvenet, ítélőképesség lesz a mi urunk.
Vannak elmék, amelyek úgy szórják a
fényt, mint a nap a sugarát, és estére ki-
hunynak. Vannak olyanok is, amelyek
nappal nem vibrálnak, és ha rájuk kö-
szön az éjszaka, mint a hiúz, sötétben
jobban látnak. És vannak alkalmi elmék,
akik viszont rábukkannak a célszerűre.
De mit érsz bármelyikkel is, ha ter-
mékeny szellemed, éles elméd nem fű-
szerezi öröm és boldog meglepődöttség?

[vissza](#)

Voltaire:
A boldogságról

Ha a boldogság azonos vona az élet
egynémely örömeivel, akkor valóban
ismernénk a boldogságot. De ha csak a
csábító, kellemes, zsongító érzések
szakadatlan sorát csúfoljuk e néven,
akkor a boldogság nem e földgolyóra
termett, másutt keressétek!

[vissza](#)

Stendhal:

Szenvedélyek

Igyekszem kitépni lelkemből egy csomó hamis szenvedélyt. Hamis szenvedélynek azt nevezem, amelyik egy helyzetben boldogságot ígér, de olyant, amelyet nem lelünk meg, amikor elérjük.

vissza

Seneca:

A legfőbb jóról

Mi hat a jó? A tudás. És mi a rossz? A tudatlanság. Aki tud, az az alkalomnak megfelelően elfogad vagy visszautasít bármit. Nem retteg sem ettől, sem attól, ha a lelke elég nagy, akkor legyőzhetetlen...

Tudni valamit: művészet - az emberi és az isteni világ megismerésének művészete. Ez a legfőbb jó. Ha birtoklod, az istenek társává emelkedsz... Az út egyenes, hiszen a természet vezet az istenség szintjére.

A pénz nem tesz egyenlővé Istennel: Istennek nincs pénze. A bíborszegélyű tóga sem tesz Istenné: Isten meztelen. Lihégés a hírnévért és a magad mutogatása is eltávolít tőle: az Istent senki sem ismeri. Ha hordszéken cipelteted lomha tested, méginkább istentelen leszel, mert Isten úgy hatalmas, hogy nem kell neki hordszék. De a szépség és az erő sem tehet boldoggá, hiszen egyik sem állja ki az idő próbáját.

Tudod-e, mi az, mi mindenek felett a legnagyobb erő? A lélek: a hajlíthatatlan, az alázatos és a nagy lélek. Minek neveznéd, ha nem az emberben vendégeskedő istenségnek? Lelked éppúgy kerülhetett volna egy római lovag testébe, mint egy libertinuséba, vagy egy

rabszolgáiba. Mert mit is jelent az, hogy lovag, libertinus és rabszolga? Becsvágyból, méltatlan hencseregésből született elnevezések. A földről lehet leginkább az égre emelkedni. Tudd ezt mindig, és „formáld magad ekként Istenhez méltónak.”

Márpedig Istenhez méltó sem arany, sem ezüst nem tehet: aranyból, ezüsből nem lehet Istent megalkotni.

vissza

Petrarca:
A pénzről

Fájdalom: Elvesztettem a pénzemet.

Ész: Csak fölébredtél. Csak álmot ad, hogy a tied.

Fájdalom: A pénz, amit szerettem, elveszett.

Ész: Nem azt dicsérem, aki szereti, sem azt, aki gyűlöli a pénzt, hanem azt dicsérem, aki ismeri annak mulandóságát, és kerüli a kapzsiságot. Ugyanis ha valaki szereti az aranyat, az bátortalan; s ugyanígy: ha valaki nem tudja elszenvetni azt, az gyöngye lélekre vall, mert nem bízik önmagában, és fél, hogy a ragyogás az uralma alá veti. Biztos ügyben híres tanúkat állítok eléd. „Az a nagy ember - mondja Seneca -, aki a cserepet úgy használja, mintha ezüst volna; de az sem kisebb, aki az ezüstről bánik úgy, mintha cserep volna.” Cicero pedig ezt vallja: „A gazdagság szeretete kicsinyes, szűk látókörű lélekre vall. És nincs - folytatja ugyancsak ő -, ami tisztelte méltóbb, nagyszeűbb volna, mint megvetni a pénzt, ha nincs; ha pedig van, azt jótékonyásra, bőkezűségre fordítani.”...

Fájdalom: Elvesztettem a pénzemet, amit úgy szerettem.

Ész: Rút szeretettől szabadultál meg.

Mert ha a pénzt szereted, a fösvénységet szereted. Minél kevésbé szereted emezt, annál kevésbé kívánod a gazdagságot. Kevesebbre vágynak, akinek semmije sincs - mondja a költő -, és kíváncsiak volna, ha az emberek elveszítenék azokat a nagy javakat, amelyekhez csak gond, baj és sírás tapad.

Fájdalom: Elvesztettem életem édes oltalmát: minden vagyonomat.

Ész: Csak a keserű pusztulást vesztetted el. Sokkal többen pusztultak el gazdagság, mint ínség miatt. Élj szerényen és boldogul!

vissza

Voltaire:

A legfőbb jó

Az ókorban sokat vitatkoztak a legfőbb jóról. Ugyanennyi haszna lett volna, ha arról elmélkednek, hogy mi a legfőbb kék, a legfőbb vagdalt hús, a legfőbb menés, a legfőbb olvasás és így tovább. Mindenki úgy tesz jót, ahogy tud, és annyit, amennyire a maga módján képes..

A legfőbb jó az, ami oly nagy élvezetet okoz, hogy képtelen vagy bármi mást érezni rajta kívül. Éppígy a legfőbb rossz minden más érzéstől megfoszt. Íme, az emberi természet két véglete, mindkettő csupán egyetlen pillanatig tart. Krantór, a nagy meseköltő azt írja, hogy az olimpiai játékokon felbukkant a Gazdagság, a Kéj, az Egészség és az Erény, hogy egymással birokra keljenek az almáért.

A Gazdagság így szólt:

- Én vagyok a legfőbb jó, mert általam mindent megszerezhetsz.

A Kéj ekképpen cáfolt rá a Gazdagságra:

- Engem illet az alma, hiszen a gazdagság csupán ahhoz kell, hogy általa eljuss hozzám.

Ekkor az Egészség emelkedett szóra:

- Nélkülem nincs kék, így haszontalan a gazdagságod.

Az Erény pedig így érvelt:

- Az arannyal tele erszénnyel, rendíthetetlen egészségben, a legnagyobb gyönyörök közt is nyomorult vagy, ha helytelenül élsz.

Platón almáját Krantór az Erénynek adta meséjében.

Ám e kedves történet nem oldja meg a legfőbb jó kérdését. Az erény ugyanis nem valamiféle ló, hanem kötelesség. Semmi köze a kellemes vagy a fájdalmas érzésekhez. Az erényes ember, ha vesekő vagy köszvény bántja, ha minden oltalomtól megfosztják, ha nincs se barátja, se kenyere, ha üldözik, ha láncra verik - igencsak boldogtalan. Míg a zsarnok, aki sanyargatja, éppen új kedvesével hempereg baldachinos ágyán - igencsak boldog.

Nos, válaszolj, kit becsülsz többre: a sanyargatott bölcset, vagy zsarnokát? Mondd ki bátran, melyiket szereted, és melyiket gyűlölsz?

Ha az erényes szerencsétlent becsülsz inkább, egy újabb kérdést szegezlek neked: tudod-e, hogy a láncra vert bölcs dühöng méltatlan helyzetében?

vissza

Gracián:

Az érettségről

Az érettség a lélek mélyén ragyog, de még inkább az erkölcsökben. Az anyagi súly teszi becsessé az aranyat, az erkölcsi az embert. A képességeket feldíszíti, s ez tiszteletet ébreszt. A józanság: a lélek homlokzata, a higgadság: nyugodt mál-

tóság. Az érett ember szavai példabeszédek, tettei teljesítmények. Mindenki annyira ember, amennyire érett. Az ilyen folyton gyarapszik a bölcsőtől a sírig.

vissza

Petrarca:
A gazdagságról

Öröm: Roppant nagy a vagyonom.
Ész: Vigyázz, nehogy te légy a vagyonodé, s ne a vagyonod a tiéd. Vigyázz, hogy ő szolgáljon neked, és ne te őneki. Mert ha nem tudnád, több az olyan ember, akit a kincsei bírnak, mint aki a kincseit bírja. Több a „vagyon embere”, mint az olyan, aki vagyonnal rendelkezik. A kapzsiság és a lélek sivársága teszi az urat szolgálóvá. Tudod te is, mi haszna van a pénznek, ez pedig csekély: hogy általa a legszükségesebbhez hozzáférhess. Ami túllépi a mértéket: nem gazdagság többé, hanem kötelék és bilincs; nem ékesítője a testnek, hanem béklyója a léleknek, halmaza a gondnak, ijedelemnek és hiánya a boldogságnak...

vissza

Hamvas Béla:
Hétköznapi mitológia

Az egész világon csak igen kevesen voltak, akik a hétköznapi kicsiny és közönséges mitológiáját megértették, és tudták, hogy mit jelent reggel fölkelni, mosdani, reggelit készíteni, dolgozni, sietni, bosszankodni, sértődni - szürkén, gépiesen, átlagosan, megdöbbentően józanul és hazugság nélkül és minden pátoszt kizárva. Csak egészen kevesen voltak, akik tudtak, hogy ami egy napon az utcán, otthon, a boltban, a műhelyben

történik, nem egyéb, mint ami századok alatt az egész világegyetemben történik. Ahhoz, hogy az ember a hétköznapi isteni közönségességét és józan mitológiáját észrevegye, fáradhatatlannak kell lennie, nem szabad sernyűlnie, s egy pillanatra sem szabad unatkozni, nem szabad kieresztenie kezéből az időt. Mindig van ok részvétre, csodálatra, segítségére, nevetésre. A hétköznapi mitológiájának erénye az éberség...

vissza

Gracián:
Éljünk a mában!

Még a tudás is a divatnak hódol. Ám ahol a divat a nemtudást élteti, értenünk kell ahhoz, hogy tudatlanságunkat elhitessük. A gondolkodás és az ízlés idővel változó dolgok. Ne gondolkodj a múlt századi fővel, és ízlésed legyen mai. Az okos testével-lelkével alkalmazkodik a jelenhez, még ha jobbnak találja is a múltat.

Csak a jóságra nem érvényes ez, mert az erény, bármely századi is, mindig erény marad. Ma ugyan nem tudnak róla: az igazmondás és a szavatartás mintha más időkből maradt volna ránk. A jó emberek egy szebb korban születtek, és alig akad hírvivőjük napjainkban. De ha imitt-amott mégis feltűnnék egy-egy ide született, korát tévesztett lélek, követőkre nem lel manapság. Boldogtalan századunkban ritkaság az erény, de a közönséges gonoszság is.

Élj úgy, ahogy lehet, nem pedig úgy, ahogy szeretnél. Amit a sors megadott, tartsd többre annál, amit megtagadott.

vissza

Kleanthész

mondja, és hisz is benne...

A boldogság az önmagán uralkodni tudó lélek tulajdona. Ki félelmek és fájdalmak nélkül él és cselekszik; hasznot, gyönyört nem hajszol; kedves, szelíd, állhatatos - nincs mitől tartania, megelé a boldogságot.

vissza

Thomas Carlyle:

Az emberi nagyságról

Az ember boldogtalansága, felfogásom szerint, nagyságából következik; boldogtalan, mert benne lakozik a végtelen, melyet minden igyekezete ellenére sem tud a véges alá rejteni.

vissza

Kierkegaard:

Bevált jó tanácsok

Legtöbben oly buzgón hajszolják az életet, hogy elrohannak mellette. Úgy járnak, mint az a törpe, aki egy megszöktetett hercegnőt őrzött kastélyában. Egy napon ebéd után lefeküdt aludni. Mikor egy óra múlva felébredt, a hercegnő eltűnt. Gyorsan felhúzta hétmértöldes csizmáját, és egyetlen lépéssel messze túljutott rajta.

*

Panaszkodjanak csak mások arra, hogy gonosz a kor. Én arra panaszkodom, hogy nyomorúságos, mert nincs benne

szenvedély. Az emberek gondolatai vékonyak és törékenyek, mondanivalójuk halvány, ők maguk pedig szálnalmasak, mint a színtelen kankalin. Már ahhoz is szürkék, hogy bűnössé váljanak. Egy féregnél bizony bűnnek tartanánk, ha ilyen gondolatokat melengetne keblében, nem így az embernél, aki Isten képmás-sara teremtetett. Milyen kár, hogy e pilledt vágyú, álmos szenvedélyű ember méltatlan a boldogságra!

*

A boldogság ajtaja nem befelé nyílik, hogy nekirohanva beronthatnánk rajta; ellenkezőleg, kifelé nyílik, s ezért semmit sem tehetünk.

*

Minden emberiben van valami tökéletlen, ahogy minden alantasban van valami édes. Ahogy a kicsapongásban is találhatsz erkölcsöst, az idilliben pedig buját, úgy boldogtalanságodba is vegyülhet parányi öröm. Ezért csupán emlékeztetni szeretnék: az örömök illanók, helyüket fénytelen napok veszik át. Egyedül a mulandóság örök.

vissza

Augustinus:
Benned mérem, lelkem, az időt...

Vajon valaki meg tudná-e magyarázni könnyen és röviden, hogy mi az idő? Vajon gondolataidba merülve szavakba tudnád-e önteni azt, hogy mi az idő? Pedig mily gyakran csevegünk róla, semmit sem üdvözlünk nála kedvesebb ismerősként. Ha kimondjuk: idő, értjük a tartalmát. Értjük akkor is, ha mások

ajkáról halljuk emlegetni.

Ha senki nem kérdezi tőlem, hogy mi az idő, akkor tudom. Ha azonban meg kell magyaráznom, akkor nem tudom. Merészen állítom, hogy tudom: ha semmi el nem múlnék, nem beszélhetnénk a múltról, ha semmi be nem következne, nem álmodhatnánk a jövőről. De érhetjük-e nyomát a jelennek, megfoghatjuk-e, megerinthejtük-e, ha a múlt már nem a miénk, a jövő pedig még csak a képzeletünkben él. Létezik-e csalfább és állhatatlanabb a jelennél? Megfoghatatlan káprázat, megállíthatatlan pillanat, múló boldogság ő, és mi életnek nevezzük.

Mi volna, ha a jelen sohasem zuhanna a múlt szakadékába? Akkor minden bizonytalanság nélkül beszélhetnénk időről, csak örökkévalóságról...

Látom a hajnalt, és hirdetem a felkelő napot. Amit látok: jelen van; amit hirdetek: jövő. A múltból emlékeim vannak, a jövőről sejtéseim. Ámde tudásom kevés ahhoz, hogy ez állhatatlan és csalfa átmenettel - melyet jelennek, életnek, célnak, boldogságnak csúfoltok - valamit én is kezdeni tudnék. Az élethez tudás kell, és nem elegendő okosat mondani róla...

Én benned mérem, lelkem, az időt. Te őrzöd emlékeimet, te töltöd meg mindennapjaimat, tebenned születik meg minden reménységem. Benned válik a jövő ígérete megbecsült emlékekké. A múlt-jelen-jövő földi káprázata vagy, lelkem.

vissza

Marcus Aurelius :
A jelenben élni...

Ne felejtse el, hogy mindenki csak a jelenben él, ez pedig röpké pillanat, egyik

része már elmúlt, a másik fele meg bizonytalan. Arasznyi az ember élete, arasznyi a földzug, ahol élsz, de arasznyi a legtávolabb fennmaradó hírnév is... Az életszabályokhoz még egyet csatolj: mindent, ami eszedbe jut, gondolj végig, és írd le pontosan, hogy világosan lásd a mezítlen valóságot, teljességében és aprólékosan. Tudd a dolgokról, hogy mi a nevük, mik azok, amelyekből összeálltak, és amelyekre majdan szét hullanak. Mert semmi nem teszi nehezebbé a lelket, mint az életet úgy látni, ahogy van... Ha így cselekszel, megtudod, milyen erényre van szükséged ahhoz, hogy jóindulattal és igazságosan járd el; egyszerűbben: megtudod, mit kell tenned ahhoz, hogy boldog légy, s hogy boldogságod összhangban álljon a többiekével...

vissza

Gracián:

Ne éljünk gyorsan!

A dolgokat beosztani annyi, mint helyesen élvezni. Sokan még javában élnek, pedig boldogságuk már befejeződött. Valódi örömeikre ügyet sem vetnek, csak mikor túljutottak rajtuk, akkor szeretnének visszafordulni. Ők azok, akik az életet postakocsin teszik meg, s az idő száguldását megtoldják a szívük szerinti loholással. Legszívesebben annyit habzsolnának egyetlen nap alatt, amennyit más az egész életében sem tud megemésztetni. Minden gyönyörűségben előtűnk járnak, előre felfalják a következő napot. Sietnek, loholnak, nyargalnak, mértéket semmiben nem ismernek. Még a tudasvágyban is mértéket kell tartani, mert nem érdemes azt tudnunk, amit tudni nem jó. Több nap, mint öröm. Legyen az ember az élvezetekben lassú, a

cselekedeteiben gyors. Mert a tettek
megtéve jók, ám az örömek bevégeződve
rosszak.

vissza

Petrarca:

A jobb időkre való várakozásról

Remény: Jobb időket remélek.

Ész: Minden idő jó, mivel az idő alkotója mindenkor egyformán jó. Csak-hogy ti a jó időt mindig rosszul használjátok fel. Hass oda, bogy az emberek jók legyenek, és jók lesznek az idők is.

Remény: A boldogtalanság, hiszem, hogy véget ér, és hiszem, hogy boldogabb idők következnek.

Ész: Minden idő elmúlik, és vissza sohasem tér, de erénnyel, iparkodással, nemes dolgok művelésével féken tartható. Nem úgy, bogy megragadod és belekapaszkodsz, hanem emlékedbe vésed: hisz nincs édesebb, mint emlékezni a jól eltöltött évekre. De akik az életet alvással, henyéléssei, magányban töltik el, akik komisz szokások rabjai, a nyomorult időt és a ternészetet vádolják, hogy napjaik boldogtalanok, miközben hibáikat rejtegetik. Nern új dolog ez!...

Remény: Boldogabb időkben reménykedem.

Ész: Ennek egy útja van: sose várj a boldogságra, hanem élj boldogan. Tedd a magad lelkét boldogabbá, s ezt erény nélkül nem teheted meg. Ha azonban megteheted - mert erényes vagy -, minden boldog lesz, és a szomorúság immár semmi.

Remény: Jobb időkre várok.

Ész: Bárcsak bekövetkeznének! De lehet, hogy amire vársz, egyszer eljön, de te már nem leszel. Mennyivel jobb helyesen élni azzal, amid van, semmint szo-

rongva vámi arra, ami talán soha el nem jó, s ha mégis eljönne, nem te leszel az, aki megpillanthatod.

vissza

Tatiosz:
Hinni kell...

Hinned kell a boldogság lehetőségeiben, hogy csakugyan boldog légy. Az vagy, amit gondolsz, és csak azt tudod elgondolni, amiben hiszel. Ne gondolj a hanyatlásodra, mert bekövetkezik. Ne gondolj a veszteségre, mert veszteségek érnek. Ne gondolj a szomorúságra, mert lelked sötétségbe borul. Ne gondolj a rosszra, mert a mélybe taszít. A jó gondolat: ajándék, szárnyalás, magasba vágyódás, felemelkedés...

Élni csupán a legtisztább vágyak szerint érdemes. Attól függően, hogy vagyaink keserűek vagy édesek, fanyar vagy boldog lesz az életünk. Képzeld el, amit kívánsz, és kívánd, amit elképzeltél. A boldogság vágy, a képzelet, hit, a cselekedet megvalósulás.

vissza

Gracián:
Önismeret és érdemek

Ismernünk kell önmagunkat: lelki alkunkat, tehetségünket, ítélőképességünket, hajlamainkat. Nem lehet ura önmagának, aki nem ismeri magát. Az arcnak van tükre, a léleknek nincs. A legszerencsésebb, ha külső képünket elfeledjük, a belsőt megőrizzük és tökéletesítjük. Mielőtt bármibe belefognál, ismerd meg éned határait, lelkierődöt;

vedd fontolóra képességeidet, akkor nem csatlakozhatsz...

Légy úr szóban és tettben. Így mindenütt boldogulsz, és tiszteletet keltesz magad iránt. E jó tulajdonod mindenütt megnyilatkozhat: társalgásban, szónoklásban, de meg járásodban, nézésedben is, és minden hajlamodban. Nagy boldogság a szívek meghódítása, ehhez azonban vedd el a vakmerő vagy a bátoratlan modort. Légy előkelő jellemedből fakadóan és érdemeid által.

vissza

Petrarca:
A dicsősegről

Öröm: Dicsőségem felettébb nagy.
Ész: Vigyázz, nehogy amit dicsőségnek tekintesz, csupán a mása legyen. Emberi dolgokban sok az önáltatás.
Öröm: Dicsőségem tömérdek.
Ész: A szegény azt szeretné, hogy gazdagnak lássék; a gyáva pedig azt, hogy hősi erényekért tiszteljék. Mindketten megtévesztik a világot, miközben önmagukat is becsapják. Bárhogy tűnnek föl a világ szemében, a szegény mindig tudni fogja, mi van a ládafiában, a gyáva pedig azt, mi lapul a lelkében a virtus helyett.
Öröm: A dicsőség kiváló.
Ész: Ha kiérdemelted, élj szerényen vele. Ha nem érdemled meg, ne áltass másokat.
Öröm: A dicsőség ragyogó.
Ész: Törekedj arra, hogy valóban méltó légy rá, mert addig csak a más ruháját hordod, és a kölcsönvett ruha mindig szűkebb a kelleténél. Jobb dicsőség nélkül élni, mint érdemtelen ünneplésben. Még a kiérdemelt hírnév megőrzése

is fáradsággal jár, mit várhatsz akkor az áldicsőségtől?...

Öröm: Dicsőségemben jelenek meg.

Ész: Talán jobb volna, ha elrejtőznél, és biztonságosabb is. Súlyos szóval mondja a költő, aki a nagy dolgokról máskor könnyedén beszél: „Aki jól lapult, jól el...”

Öröm: Dicsőnek látszom.

Ész: Üres pára ölel körül, abban nyújtózkodol. Ha kilépsz belőle, annyival lesz nagyobb valódi szégyened, minél hamisabb volt a dicsőséged.

Öröm: Dicsőségem valódi.

Ész: Ez buktatja el a felfuvalkodott ostobákat. A dicsőség a javát szolgálja a bölcsnek, de árt az ostobának. Az árnyék önmagában nem létezik, kell, hogy valamihez tartozzék. Légy azon, hogy erényed valódi legyen és szilárd. Az erény boldogul dicsőség nélkül, am a dicsőség semmit nem ér erény nélkül.

vissza

Erasmus:

Dicsérni önmagam

Fütyülök én azokra a bölcsekre, akik folytonosan azt hangoztatják, hogy ostobaság és szemérmetlenség magunkat dicsérni. Hát legyen az, ha úgy akarják! Csak ismerjék el, hogy következetes dolog. Hát mi férne össze jobban a Balgasággal, mint az, hogy az ember saját magának trombitása és fuvolása. Ki volna az, aki jobban kifejezhetne engem, mint én magamat? Hacsak nem él a földön oly halandó, ki jobban ismerne engem saját magamnál.

Ámbátor szeméremből megtehetném - s ezt illőbb és szerényebb dolognak tartom -, hogy felbérelnék egy ékes szavú szónokot, vagy egy fecsegő poétát, hogy dicséretemet elzengje,

vagyis hazudjon tisztos fizetségért. Mert e semmirekellők, akár a pávak, néhány garasért felingerlik hátul tollaikat, és felpeckelik tarajukat, hogy szemérmetlenül az istenek mellé emeljék a dicsérendőt, a Balgaságot, mint a magasztalás tárgyát. Bár tudják, vajmi távol esik az istenektől, és mégis a tökéletest látják és ünneplik benne: az erény példaképét. A hízelkedők csupán szürke varjúcskákat öltöztetnek idegen tollazatba: a szünyögből dromedárt csinálnak.

Ám mondom néktek: jogosan dicséri az magamagát, kinek nem jutott más dicséretéből. S most, bogy ezt teszem, mindenki hódol nekem, és boldogan élvezi jótéteményeimet, a Balgaság üdvözítő létét és világszédítő cselekedeteit. Mert a hosszú évszázadok alatt nem akadtak olyanok, akik engem, a Balgaságot üdvözítették volna méltó tisztelességgel. Ám szép számmal köszöntötték, sőt felistenítették a hideglelést, a legyeket, a kopaszságot - kárára a lámpaolajnak, a papirnak és az éjszakai pihenésnek.

De én most ünneplem a Balgaságot, vagyis önmagamat! Jóllehet, dicsérő szavaim rögtönzöttek, elkapkodottak, talán mégis találtok mögöttük megszívlelendő furcsaságot...

vissza

Gracian:

A magamutogatás tudománya

Minden tehetségnek eljön a maga ideje; élj vele, mert nem minden nap a diadalé. Vannak pompás egyéniségek, akikben már a kevés is ragyog, a sok pedig bámulatba ejt. Ha a magamutogatás kiválósággal párosul, csodának számít... A magad megmutatása sok ürt kitölthet, számos hiányosságot pótolhat.

Az Ég, mikor a kiválóságot adja, a magamutogatás hajlamát is hozzáadja, mert egyik a másik nélkül ugyanúgy hiába való.

A magamutogatáshoz művészet kell.

A magamutogatás képesség hiján csak póz, a tehetség toronyba zártan hiába való többlet. A legkitűnőbb is függ a körülményektől, és legtöbbször nincs a maga helyén. Ha rossz időben kopogtat, kudarcba fullad; a hivalkodót kinevetik, sőt megvetik. A túlzás az emberek szemében szálla. A bölcs hallgatva mutatja a legtöbbet magából, az ékesszólás nem mindenki szájához illik. A fortélyos mutogató nem fedi fel egyszerre minden kiválóságát, hagy belőle látnivalót a holnap számára is. Előbb csak kóstolót ad, majd kicsit többet, végül mindent megmutat. A nagy teljesítmény kell, hogy még nagyobbat ígérjen; az elsőnek kijutó taps kelti a második utáni várákozást.

vissza

Gracián:

A mértékről

Ne meríts ki semmit egészen: se rosszat, se jót. Egy bölcs az ő hatalmas bölcsességét mindenben a mértékletessegre vezette vissza. A túl kifacsart narancs végül keserű ízűvé válik. Az élvezetben soha nem szabad elmenned a végső határig. A szellem is elapad, ha kimerítik, és tej helyett vért szív, aki mohón szürcsöl.

vissza

Buddha

A boldog középútról

Buddha egy ideig abban a tudatban élt, hogy az önmegtartóztatás a tökéletes boldogság. Egy napon azonban két zenész haladt el a fa mellett, amely alatt Buddha elmélkedett.

- Ne feszítsd meg túlságosan a húrokat szitárodon, mert könnyen elpatannak - mondta az egyik muzsikus.

- Igaz, de túl lazán sem hagyhatom a húrokat, mert akkor egyetlen hangot sem adnak - válaszolta a másik.

Buddha e szavak hallatán megváltoztatta életét, felhagyott az önsanyargatással, és ettől fogva a "középső út" ígejét hirdette:

- A túlfeszített húr könnyen elpatan, míg a lazára engedett nem muzsikál. Középen találjátok meg a boldogságot.

[vissza](#)

Márai Sándor:

Arról, hogy a dolgokat meg kell várni...

Megvárni, egy angyal és egy szent türelmével, amíg a dolgok - emberek, eszmék, helyzetek -, melyek hozzád tartoznak, eljutnak hozzád. Egyetlen lépést sem sietni feléjük, egyetlen mozdulattal, szóval sem siettetni közeledtüket. Mert bizonyos emberek, eszmék, helyzetek, melyek életedhez, jellemedhez, világi és szellemi sorsodhoz tartoznak, állandóan útban vannak feléd. Könyvek. Férfiak. Nők. Barátságok. Megismerések. Igazságok. Ez mind feléd tart lassú hömpölygéssel, s találkoznod kell egy napon... Ha sietsz feléjük, elkerülheted azt, ami fontos és személyesen a tied. Várj nagy erővel, figyelmesen, egész sorsoddal és életeddel.

[vissza](#)

Seneca:

A bölcsek boldogsága

Minek töröd a fejed azon, ami megtörténhet veled? Meglehet, hogy meg sem történik. Tűzvészre gondolok, házad összeroskadására, csupa olyasmire, amelybe beleeshetsz, s nem pedig belecсалogatnak. Inkább a csapdákra figyelj, azokra, amelyek orvul leselkednek rád...

Mikor attól remegsz, hogy az emberek veszélyt hozhatnak rád, gondolj arra, hogy mivel tartozol nekik. Méltóképpen élj, hogy méltóképpen ítéltesz. Ne tégy semmit mások kárára, örülj mások szerencséjének, indítson meg az elesettek balsorsa, és mindig tartogass egy könnycseppet a szívedben az arra rászorulóknak. Ne feledd: emberhez méltóan kell élned, hogy méltó légy e magas cím viselésére...

Hívd segítőtársul a bölcsességet. Ha a tógájába burkolózol, megóv a bajoktól, szentélyében biztonsagra lelsz. Csak azok lökdösik egymást, akik ugyanazon az úton járnak. A bölcs sohasem kérkedik, sok emberre hozott már veszélyt a dölyfös lélek. Elúzi önmagától a bűnt, és másnak sem rója fel. Nem rémül meg a világi erkölcsök láttán, és nem kárhozza mások cselekedeteit. A kárhozat veszedelmes. Élj nemes szívvel, és ítélj egyenes lélekkel! Parádé nélkül, gyűlölködés nélkül élni - Ime: tiéd a boldog élet.

vissza

Léautaud:

A boldogságról

Ha a boldogságot kutatod, tudd: a szívnek meg kell szakadnia, vagy meg kell kérgesednie...

Az életben semmit nem választunk

mi magunk: sem hazánkat, sem szüleinket, sem jellemünket, sem pályánkat, sem barátainkat, sem szeretőinket, de még a halálunkat sem. Mindenben a véletlen uralkodik. Senki sem felelős a saját boldogságáért, ám a boldogság a kötelességnél is előbbrevaló.

vissza

Gracián:
Boldogíts másokat!

Az ellenszenvet nem kell kivívni, jön az magától is. Vannak, akik úgy gyűlölnék, hogy nem tudják, hogyan és miért. A kajánság hathatósabban buzgólkodik más kárán, mint a vágy a magunk javán. Egyesek abban tetszelegnek, hogy másokban ellenszenvet keltsenek. De a felülkerekedett gyűlöletet nehéz a szívből kiirtani, akár a rossz véleményt. A kaján fél az eszesektől, utálja a rossznyelvűeket, irtózik a nagyképűektől, ki nem állhatja a csúfolódókat, és faképnél hagyja a külcöncöket.

Ha tisztelet van benned, mások is tisztelni fognak. Ha boldogulni akarsz, boldogíts másokat figyelmeddel.

vissza

Tatiosz:
Ágisz boldogsága

Egy napon Ágisz beállított a Mesterhez:
- Nagy a családom, és túl kicsi az ágyam - mondta zaklatottan.
A Mester szótlanul intett, hogy folytassa a történetét.
- Kis házam parányi szobájában hatan alszunk egy ágyban: a feleségem, két

fiam, apósom, anyósom meg jómagam -
mondta Ágisz szenvedő arccal.

- Mit tehetek érted? - kérdezte a
Mester.

- Kérlek, adj nekem tanácsot, kit űz-
zek el a házamból, hogy nyugalmat és
boldogságot leljek? A feleségem a másik
felem, a gyermekeim meg túl kicsik,
apósorn, anyósom pedig már öregek.

- Értem - válaszolta a Mester. -
Hány állatod van?

- Állatok? - csodálkozott Ágisz, majd
ujjain leszámolta mind a nyolcat. - Két
kutya, egy ló, egy tehén, négy birka.

- Jól van. Akkor fogd meg őket,
vidd be a házádba, és lakjanak veled egy-
szobában. Az ágyadat se tagadd meg
tőlük

Ágisz hazatért, és úgy cselekedett,
ahogy a Mester tanácsolta. Néhány nap
múlva lóhalálában ismét felkereste a
Mestert.

- Végem van! Szenny és bűz, vo-
nyítás, bégetés és nyihogás zavarja a
nyugalmamat. Megőrülök! Mondd meg,
mitévő legyek?

- Menj haza, és tereld be az állatokat
az óljukba.

Ágisz ismét úgy tett, miként a Mes-
ter tanácsolta, és már másnap visszatért
hozzá ragyogó arccal.

- Milyen gyönyörű az élet! - kiáltotta
örömeiben. - Az állatok kint, mi bent. Az
életünk: akár a mennyországban. Rend
van, és csönd honol kis házam parányi
szobájában. Most már tudom, mi a bol-
dogság!

vissza

Márai Sándor:
A szomorúságról

Ne kergesd el a szomorúságot. Oktalanul

jön; talán öregszel ilyen pillanatokban,
talán megértettél valamit, elbúcsúzol a
szomorúság negyedórájában valamitől.
S mégis: a szomorúság megszépíti az
életet...

Először is: az örömök, melyek eltűn-
nek, talán nem is voltak igazi örömök.
Emlékezzél csak... Aztán: a szomorúság
egy váratlan pillanatban leborítja cso-
dálatos, ezüstszürke ködével szemed előtt
a világot, s minden nemesebb lesz, a tár-
gyak is, emlékeid is. A szomorúság nagy
erő. Messzebből látsz mindent, mintha
vándorlás közben csúcsra értél volna. A
dolgok sejtelmesebbek, egyszerűbbek és
igazabbak lesznek ebben a nemes ködben
és gyöngyszín derengésben. Egyszerre
emberebbnek érzed magad. Mintha zenét
hallanál, dallam nélkül. A világ szomorú is.
S milyen aljas, milyen triviális, milyen
büfögő és kibírhatatlan lenne egy teijesen
elégedett világ, milyen szomorú lenne a
világ szomorúság nélkül!

vissza

Tatiosz:
Alászállás

Ha leereszkedsz lelked mélységeibe,
megtalálod a boldogsággal kevert szo-
morúságot. Vajon lehetnek-e boldogok a
napok, ha nem ismerjük a szomorú-
ságot? Ott van ő mindenben, a lombját
hullató fa koronájában, a szirmát vesztő
virágban, a medréből visszavonuló tenger
hullámában és a felhők mögött lebukó
nap búcsúzásában. A hegyek szívében
is ott lapul a szomorúság. Bánkódnak,
hogy nem nőttek az égig, s ha egykor az
égek lábát is súrolták, az évek múlásával
ormuk megkopott, színük elhalványult.
Ezt teszi velünk az idő: a szépség is tö-
rékeny, miért volna kegyesebb az örö-

mökkel?

Ahogy minden boldog pillanatba egy csepp szomorúság vegyül - sosem vagyunk maradéktalanul boldogok -, úgy a szomorúság felkészít a boldogabb időkre. Emberi ez is: alászállás és felemelkedés. Ahogy a nap és az évszakok búcsúznak, majd magukhoz ölelik újra a csillagokat, úgy változandóság honol mindenben: az emberi szívben, a hangulatokban, a körülményekben.

vissza

Fontenelle:

Áldozatok

Az ember mindenét feláldozza egy reménységért; amit pedig szerzett és szerz, azt ismét egy újabb reménységért áldozza fel. Úgy látszik, ez a Természet kaján rendje, amelyet azért teremtett, hogy mindig kivegye kezünkből azt, amit megkaptunk. Nem gondolunk boldogságunkkal a jelen pillanatban, hanem mindig az eljövendő időkre halasztjuk, mintha a jövő más volna, mint a jelen.

vissza

Tatiosz:

Életművészet

Elfogadni tudni a boldog napokat, de az örömteleneket is.

Sem kicsordulni, sem elsivárulni.

Sem elcsorbulni, de túl sokat sem érni.

Sem szónokolni, sem elnémulni.

Nem megtenni gyorsan, de nem is késlekedni.

Nem hivalkodni és nem tetszelegni: sem az éles kést, sem a díszes fazekat nem kíméli az idő. Az előbbi elcsorbul, az

utóbbi színét veszti.

Utat választani, de nem a sikerét, hanem a boldogságét. Az úton járni, majd végigmenni, a nagyságot az erénnyel s nem a szerencséével mérni.

Egyszerűen boldognak lenni - dísz, ragyogás és sallang nélkül.

vissza

Copyright 2007 ©